

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Machvmetis Saracenorum principis, eiusque Svccessorvm
Vitae, Doctrina, Ac Ipse Alcoran**

Bibliander, Theodor

[Basileae], März 1550

VD16 VD16 K 2586

Annotationes eruditi cuiusdam & recentioris scriptoris, quæ in Alcorani
manuscripti marginibus adiectæ fuerant, unà cum aliquot capitum
argumentis & censuris, item uaria diuersorum exemplarium ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97854](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97854)

IEzid filius Moauui, filij Cephin, natus ex Maiocara filia Ietrib, filij Calp, filij Iohimer. Die obitus sui patris, per quem prius adhuc uiuum electus est, in regnum accepit populo fauente. Suus annulus has habuit literas: Deus Dominus meus. Scriptor suus Amere. Ille quidem morbum paralyticum, staturam longam habuit. Qui scribens ad Abdalla filium Azabair, inquit: Iam tibi missis à me compedibus aureis, & cathenis argenteis, illis uinctus ad me festinanter accede. Ille uero rescribens, illi dixit: Tuum uerbum me nequaquam emolliet, uel eneruabit, nisi prius lapide se mollem ¹⁰ masticatorum præbente. In Harram [†] ex pcc pleumonia obiit, anno tricesimo [†] ex perignei ^{monia.} septimo. Super quem locum Damascus frater eius orationem fecit, & eum terræ commendauit. Regnauit annis tribus, mensibus octo, diebus duodecim. Solebat autem dicere: Nemo prælatis & regibus maledicat, sed ut Deus emendet deuotè postulet, sicut etiam iussit propheta. Quodam tempore nimium feruido, hominibus in expeditione potantibus atq; dicentibus, Iezib libatè pocula ob illius tentorium clausum, impetus uenti superueniens tentorium euulsit. Et sic illum [†] natari lectio innotuit. Dicebat quoq; [†] uacare: prophetam præcepisse, subditos omnes patienter obtemperare suis regibus, siue prælatis, licet malis & flagitiosis, atq; dixisse: Misericordiam uos consequemini, illi poenam. Tyrannos igitur uobis prælatos, licet pecuniæ uestræ corporibusq; detrimentum inferentes, æquanimiter sustinete. In diebus eius ciues Alcupha scripserunt Alhiatem filio Dali, promittentes ei regnum, si à Mecha rediret. Amer autem filius Iezid illud percipiens, obuius illum deuicit, & in Alcuphe confinio peremit, die decimo Almuhan.

ANNOTATIONES ERVDITI CUIVS
DAM ET RECENTIORIS SCRIPTORIS, QUI ALICVBI
citat Nicolaum Cusanum, quæ in marginibus Alcorano fuerunt
adiectæ. Aliquot etiam capitum argumenta & censuræ.

DEVS multis nominibus appellatur in hoc libro, propter multifariam illius potentiam. Dicitur itaq; misericors: quia bonis omnibus bonum auget, malis omnibus uel poenam suam minuit, uel æqualem reddit. Dicitur etiam pius: quia cunctos inuocantes exaudit, omnibusq; uolentibus subuenit. Dicitur item salus: quia exarsus est totius detrimenti, & quia saluat, doniq; salutis dat beneficis, qui scilicet in ipsius dextra sedebunt. Dicitur fortis, quia nihil est illi graue uel difficile. Non iracundus: sustinet enim suos detractores, & sibi malum imponentes. Dicitur etiã mundus: quia nihil nisi bonum & honestum diligit. Dicitur benedictus: uel quia ipse solus est benedictio, uel quia cuncti benedicunt ei. Pater etiã dominus, sed perfectius quàm ceteri: ipse namq; solus omnibus rebus dominatur, Fides etiam, seu credulitas: sed hæc nomina quibusdam prioribus

non assimilantur, omnes enim in eum credunt, ipse autem in nullum. Ipse quoq; firmat omnes, nullus autem eum. Testis: quoniam omnia noscit, omniaq; reuelabit. Fidelis: omne namq; dictum suum atq; promissum efficit, nunquam mentiens, meddaciũ semper abhorrens. Dicitur etiam tector: multa namq; celat, regens illa mente sua. Abundans: nullis enim indiget, omnia possidens. Largifluus: cũ & ipse temporale bonum, & æternum tribuit. Conditor: ipse namq; solus omnia creat, & nihil ei est impossibile. Inspector, uel uisor: nihil enim latet eum. Propinquus: quia præsens ubiq;. Immensus: continet enim omnia, à nullo contentus. Altus: præest enim omnibus, omnibus superior. Patiens: nõ enim est impetuosus, sed uindictã differt ad tẽpus. Potens, uel potentiosus: illi nãq; cuncta leuia sunt.

Notandum est legentibus librum istum, quod licet Deus ipse, prout Machumetus fingit, dicens se nec unquam legisse, nec literas uidisse, ne pte-

t 4 tuz

tur ab illo compositus, legem istam manu propria scripsit, prophetæq; prænominato tradidit, ut in iudo prædicaret eam. Et tamē ipse loquēdo, personarū assumit uarietatem. Nūc enim loquitur in persona Dei, nunc prophetæ, nunc bonorum Deū inuocantiū, ipsiq; gratias agentium: nō nunquā etiā bonos increpantium, secundum locorum diuersitatem.

Nota quod liber iste Alcoran est summæ apud eos authoritatis: Ita ut quisquis contra aliquem diceret, statim sine mora interficeretur.

Dicunt etiam, quod si quis hunc librum in uita sua millies legere potuerit, quandam mulierem in paradiso habebit, quam paradisi am uocant: miræ, ut ipsi delirant, pulchritudinis & magnitudinis: ita ut supercilium eius tanta sint, quantum est arcus qui apparet in nubibus.

Sciendum autem, quod lingua Arabica maximam cognationem habet ad Hebraicam. Vnde & Arabes isti, qui hic Ismaelita uel Saraceni dicuntur, sicut iudei à dextra in sinistram, non à sinistra in dextram, sicut nos, scribendo literas ducunt.

Eliph lem, mim, a, l, m. Has (tres) literas Arabicas in principio libri ponunt, q; sigillū libri dicūt.

Causa uero, quod ab huiusmodi caractere inueniunt: quoniam eliph, & in ordine literarum & in nomine Dei prima est apud eos. Per lem uero maiestas Dei, per mim imperium designatur: ut insinuent Deum omnipotentem, cuius hic nuncius, & huius præcepta.

Azoara Arabice, uultus Latine dicitur. Vnde quod nos capitulum dicimus, illi uocāt azoaram. Sicut enim uultus maxime notat, quis uel qualis sit homo: sic capitulum, quid sequens litera dicere uelit. Secundum quosdam azoara oraculum sonat. Illi namq; soli iudicium tribuit. Prophetas autem dicit fore patronos & adiutores suorum professorum.

A Z O. I.

1 Primum capitulum istud breue matrem libri dicit ob hoc, quoniam ex eo tota lex originem sortitur, & fundamentum: sicut lex nostra ex oratione dominica. Et est fundamentum, & initium, & summa omnium orationum eorum. Azoara primum septem uerba continet. Verba sententias uocant cuiusq; capituli, iuxta quosdam eorum. Licet multi Saraceni dicant, se nescire discernere, quomodo, uel qualiter hæ sententiæ distinguantur in singulis uersibus. Oratio autem in libri initio præmissa, quæ matrē Alcorani uocant, eo quod principii & finis est orationū omnium eorū. Verba sunt Machumeti. Nā per totū librū nullū cuiquā uerbum adscribitur, nisi soli Deo colloquēti Machumeto. Misericordi. In primis ipse Machumet loquitur, quasi exhortans ad agendas gratias creatori: eo quod sibi talē legē dederit. Nā deinceps per totū librū quasi Deus loquitur ad ipsum, aliquādo

singulariter, aliquādo pluraliter. Aliquando uero personarū uarietate adsumit, ut quādoq; ipse propheta loquatur, quādoq; boni inuocantes, uel malos increpantes secundū, locorū diuersitatem. In suis Dei Iudeos uocat, quia Christiū prophetā optimū absq; peccato semper uiuentem, iustissimū, & à uirgine natum absq; reatu suspendere uoluerunt. Cui multas contumelias intulerunt, & prophetas multos antecedentes multis modis penitus effluerunt, multos etiā morti dederunt. Christianos dicit erroneos tum quia putat illos adorare tres deos, tum imagines. Iudicium s. dies. Postre. dies ultima, qua cuiq; dabitur merces iusta.

Beneuol. scilicet ut prophetas.

Azoar. 2 Capitulum de bono ducentorum octogintaquinq; uerborum. Singula cap. de aliqua re, quæ meo specialiter memoratur, appellat. Sicut istud primum, quod idcirco de boue nominatur, quia hic fibulose intexit cuiusdam uocæ mentionem. Cuius tamen rei memoriam in ueteri testamento esse constat: sicut & multarum fibularū, quas hic mendose inducit, tam ex nouo quā ex ueteri testamento penē omnes materias habuit, licet omnia mendacissime narret, sicut Iudei cum & heretici docuerunt. In primo capitulo statim orationes & elemosinas laudat: ut scilicet sub hac quasi boni similitudine, ad sibi credendum incautos alliciat. Et hoc per totū librū nota, quia mira calliditate quādo aliquid & impium dicturus est, uel iam dixisse se recollit, mox aliquid boni uel de icinio, uel de oratione, uel de laude Dei interserit ita: Sicut post aperiens turpitudinem mendacio insecatis, quo ubiq; plenus.

3 Domini Iesu. Hoc dicit propter Christianos, quos mirabili insania putat tres deos credere, quia Christum & Spiritum sanctum æquales Deo patri dicunt. Et nota, quod in isto hæresis Ariana reuixit. Manum. Hic icitat, quasi nullus hominum talem librum facere possit. Paradiso. Nota quia talem paradysum uitamq; promittit, scilicet carnalium deliciarum. Quæ fuit antiqua hæresis olim, & in isto nunc p̄gijs respululat.

4 Admittit Alcoran, Christum sequentes præferri omnibus: cum Christus sit omnibus sanctiss. prophetis suprapositus. Ideo subiungit præcæris præbuimus te, ex intentione. Intendit Christo scilicet potius adhaerendum: prout late deducit Nicol. Cusanus Card. cap. octauo, in Tribulatione Alcorani. s. De gēte Ioaachim ducentorū uerborū.

7 Ut cauti & præmuniti (præmoniti legendum) sint in bellis.

8. Quot uxores habere debeant, & de substantia eis diuidenda, & de multa cura mulierū.

9. Item de mulieribus. Et præcepta quadam stulta, & ut post coitum & egestionem antequam orent,

orent, latent culm, & cetera uerenda.

10 Cohortationes ad pugnam, & ea quæ sepe solet deliramenta repetit.

11 In qua asserit, non occidisse Iudeos Christum, sed nescio quem similem eius: nec Deum habere filium. Item solitas insanias dicit: quod & sepe facit.

12 Ea quæ solet, repetit more suo: Vana & fabulosa & impia intexit.

13 Christianorum sacerdotes & presules dicit magis sibi credere. Quod ualde dolendum est.

14 Hic dicit, non sibi datum à Deo miracula facere, & cetera bona, & friuola, quæ solet.

15 Iterat quæ solet: & fabule de Abraham, & quibusdam alijs prophetis.

16 Multiplicat solitas uarias, & insanias repetit.

17 Hic rexit fabulas infinitas de Adam & Eua, & Belzebub, & prophetis quibusdam inauditis: & de Moysè solita deliramenta, & insanias, & uerba stultissima reiterare non cessans, agitante eum spiritu maligno.

18 Eadem quæ solet, deliramenta repetit: pugnas & deprædationes contra eos, qui sibi non credunt, incessanter persuadendo.

19 Ea quæ solet repetit, & maxime cohortationes ad pugnam, & ad prædam, & ad rapinam.

20 De solitis nugis, atq; mendacijs.

21 Solitis insanias & mendacijs plena.

22 Continet fabulas & mendacia de Ioseph, nescio ubi inuenta, & à sacra historia omnino aliena.

23 Solitas fatuitates ineptissimas replicat.

24 Stultitiæ & uarietatis plena.

Nota similitudinem arboris.

25 Solitas fatuitates replicare non cessans. Exig.) Hic dicit diabolum ex igne creatum. Plasm.) Replicat fatuitatem, de adoratione Adæ ab angelis.

26 Verba iterum atq; iterum replicans stultitiæ atq; insanie plenissima. Exempl. null.) Nota exempla, quæ ponit. Mendax.) Hic excusat se non esse mendacem, cum tamen nihil aliud quam mendacia ubiq; & per totum fingit. Latini.) Hic specialiter contra Latinos loquitur. Ville.) Nota parabolam.

27 Scrui.) te scilicet ô Machumet. Longinq.) id est, Hierusalem. Haram, id est Meche. Parète.) Nota de honore parentum. Ne ponas.) scilicet quod Deus habeat filium uel æqualem. Oratio.) A mane usq; ad uesperam orationibus incumbendum est. Licet omnes.) Si omnes homines & diaboli conuenirent, non possent facere librum similem Alcoran. Nec filium.) Solitam blasphemiam replicat.

28 Deum habere filium. Nota impietatem magnam. Adolescent.) Nota quomodo peruertit historiam illam, quæ inuenitur de septem dormientibus, & quæ mendaciter & turpiter eam narret. Nihil te fact. fir.) Nota ut nihil affirmet. parab, de duob.)

Nota parabolas stultissimas.

Moyse.) Fabula stultissima de Moysè. Alex.)

Nota fabulam de Alexandro ridiculosam.

29 Hic est medium Alcorani diabolici. Azara XXXIX. fabulas habet mendacissimas atq; stultiss. de Ioanne baptista, de natiuitate Domini, de Moysè, de infinitis atq; ridiculosis & merat. Ioannes.) Leg. Nota mendacium impudens, & quod nullam omnino nemis scripturarum sciebat: qui nomen Ioannis & in propheta Hieremia, & in libris Machabeorum præcessisse non nouerat. Spiritum qui mutat.) Nota, quam heretice delirans, uult dicere, nunciu qui missus est ad Mariam, ipsum spiritum Dei fuisse in similitudine hominis, miserimus, quid dicat, nesciens. Imprægn.) Nota turpem & mendacem narrationem, atq; hereticam, de partu uirginis.

Mibi quidem orat.) Nota impietatem, quam repetere non cessat. Deum filium.) Solitam blasphemiam replicat. Per alchirna, Locus idolorum.) quæ destruxerat, intelligitur.

30 Stultitiarum, & fabularum, atq; impietatum plenissima. Tua sorore.) Vbiq; mendacia, quæ à diabolo didicerat, repetit etiam contra scripturam. Nostris act.) Nota dictum. Ad uxor ali.) Non seruauit hoc præceptum pessimus ribaldus, quia multorum uxores rapuit.

31 Mendacijs & uarietibus copiose referta.

Villa.) scilicet Mecha, uel quælibet alia. Cibis pot.) scilicet ut essent forte & fortes, si qui pugnano intulerunt leges. quod uult dicere de Abraham, & de Moysè, scilicet quod pugnando, & uiolenter cogendo ad legem suam homines compulerunt: ut tali exemplo magis animet eos ad pugnandum & interficiendum omnes, qui ei credere uolebant. Ipsum confund.) id est, ipsam falsitatem ueritas confundet. Deum filium.) Nota solitam impietatem.

Dauid.) Nota fabulas stultissimas de Dauide & Salomone. Martial. indū.) Dicit insanus, quod Dauid primus in uenerit artificium lorice faciendæ: cum in scriptura sacra legatur Goliath, quem ipse Dauid occidit, habuisse lorice. Mulierum opt.) Nota dictum de Christo & matre ipsius. De matre Domini uult dicere, sed impie dicit atq; heretice, Deum scilicet insufflasse ei animam suam nescio quā.

Alchisl.) Nota fabulas infinitas, & Alchiranium prophetam inauditum, quem magis arbitror aliquid quem fuisse diabolum. Prænoscitur à Deo.) Hoc dicit in excusationem sui, qui propheta non erat, nisi diaboli.

32 Variantes leg.) Christianos uariatores legum appellat, uolens dicere illos Euangelium corrupisse, & ad suum libitum commutasse. Abrahā.) Abraham dicit fundasse templum Meche. Tibi contro uers.) Deum scilicet contemnunt, non te.

33 Castitate.) Nota, & uide castitatem diaboli. Aiffero

- Afferdeum.) Locus paradisi, quem iste suis promittit. Filium mori.) Nota stultitiam & impietatem solitam. Nota hic, de Christi & matris sue paradiso. Nos ueritatem nuncio.) Nota quam misere & stulte putat filium Dei à nobis quasi alium Deum intelligi.
- 34 Vana, stulta, & impia. Vxorib. impon.) Nota compassionem eius circa mulieres adulterantes. Male loquent. de mul.) Item cura mulierum, quas credible est eum rogasse, sicut suum familiarissimum, ut de eis in Alcorano suo loqueretur studiose, easque attente commendaret. Domum ingr.) Nota, dicit ut nullus ingrediatur domum nisi suam propriam, non tamen repente ingrediatur: sed ante aduentu suo nunciato: timens uidelicet deprehendi cum uxoribus alienis, quas assidue scortabat leccator pessimus. Domibus de.) Nota qualiter sit orandum. Nubium nigerr.) Nota stultitiam.
- 35 Vana, stulta, & impia. Hath, Them.) Nomina suorum prophetarum. Intercapedo, est spacium inter unam rem & aliam.
- 36 Nutriui puer.) Nota mendacium de Moysse. Si ceperitis.) Nota, quanto fabulositas. Hut.) Nota Hut & Hat prophetas, qui nunquam fuerunt. Themuth.) Nota superius istum omnes istas fabulas induxisse: quas iterum repetit, non habes quid dicat. Pessundauimus.) id est, coculcauimus.
37. Fauimentum.) Nota insaniam.
- 38 Haram, prohibitis à nutritura eius.) Hæc licitum significat, Haram illicitum. Mundana petu.) Nota stultitiam atque mendacium. Non enim qui bene uitur diuitijs, in futuro seculo perdetur. Karon.) Nota, quomodo non habens quid dicat, ad fabulas Iudeorum conuertitur: sicut & sæpe facit.
- 39 Imagines.) Hic loquitur contra imagines Dei. Abrah. diues.) Nota paulo ante illum dixisse, quod qui diues esset in hoc seculo, in alio perditus esset. Nunc autem dicit, Abraham diuitem in hoc seculo, & tamen bonis connumerandum. Et hanc eius contrarietatem atque stultitiam ferè ubique inuenies.
- 40 Stulta, uana, & impia.
- 41 Vana, stulta, & impia.
- 42 Vanitatis & fallaciarum plenis. De suo spiritu insufflans.) Deus de spiritu suo insufflans Adæ, &c. ubi nota opinionem ipsius de anima. Incredul. in ign.) Nota, quanta contrarietas. Illum quem dixit perpetuo in igne mansurum, statim dicit ad Deum conuertendum.
43. Vana, stulta, & impia. Tuas muli.) Nota, quanta cura de mulieribus suis: quas ad minus XIII. habebat. Viri seu femine.) Nota, quomodo post tantam curam mulierum suarum, statim sermonem facit de castitate: ut cooperiat leccitatem suam, qui pro cunctis hominibus in mulieres libidine insaniebat. Tu uirum à Deo dit.) Hoc dicit propter se ipsam, introducens Deum sibi loquentem, ut cuiusdam uxorem, quam ualde amabat, licenter suppraret, & postea sibi eam uxorem acciperet, quasi ex præcepto Dei dantis sibi licentiam sicut prophetae sancto, quam alij non habebant: uidelicet ut omnes adulteri sint.
- Tibi mulier.) Nota iterum leccitatem, quomodo facit sibi Deum loqui, ut quascumque uoluerit, confutret. Nullus propheta.) Nota quomodo uult cooperire, & quomodo temperare, quod superius dixerat. Hoc totum propter uxores suas dicit, sicut zelotypus, & adulter pessimus. Midena.) de tali loco.
- 44 Vana, stulta, & impia. Salom.) Nota, quanta fabulositas de Dauid & Salomone, & quotiens eam reiterat. Coram Deo.) Nota, quam insane & stulte loquitur, sicut demoniacus. Missus cunct. gentibus.) Hic dicit, quod sit nuncius ad omnes gentes. Homo mag.) Nota, quomodo conscius ipse sibi de se putat omnia dici. Ita enim erat omnino, sicut dicebat illos dicere de se.
- 45 Vana, stulta, & impia. Alkmer, est aliquid uile & modicum.
- 46 Leccacitatis plena. In paradiso lect.) Nota leccacitatem insanam, & paradysum, quæ promittit suis.
- 48 Dauid.) Nota insaniam fabulosissimas, quæ sequuntur. Porta parad.) paradysus Machumet. Hominem de lut.) Nota, qualiter istam suam primam fabulam, quam diu intermisserat, modo repetit, quid dicat non habens.
- 49 Si Deus fil.) Nota insaniam solitam, & blasphemiam. Tribus recepta.) Hic uult dicere, quod in uulua uel in matrice mulieris tria sunt receptacula, ubi formatur homo. Quod ei forsitan aliquis phisicus dixerat. Octo parilia bestiarum more solito insipienter dicit: cum non solum octo, sed multa parilia bestiarum fecit Deus. Credentium primum.) Dicit se primum credentium. Alcoran fals. expert.) Imò omnis quodammodo ueritatis. Exempl.) Nota exemplum.
- 51 Stulta, uana & friuola. Hic libet à Deo.) Mentiris, sicut penè ubique.
- 52 Solitis nugis atque mendacijs plenissime referta.
53. Stultissimis mendacijs & nugis plena. Christo.) Nota de Christo, & parabolis ipsius, & de solita impietate.
- 54 Impia atque sacrilega.
- 55 Stulta, uana, & impia. Filijs Is.) Nota hic quid dicat de filijs Israël.
- 56 Stulta, uana, & impia. Non sum præm.) Dicit hic, se nescire quid sibi suisque gerendum sit. O Deus fac.) Nota ubique stultitiam.
- 57 Stulta, mendax, & impia.
- 58 Azoram, oraculum uel præceptum. Azoras singulas chartas Alcorani dicit: quas per Gabrielem sibi à Deo mitti mendacissime confingebat, non simul, sed paulatim dicens eas super se uenire.
- 59 Diabolica & insana.

61 Per uent.) Nota, quam stulte iurat, quod scriptura eius uera sit, & quam insana iuramentum facit.

62 In.) Nota iterum stultam iurationem.

63 Vana, mendax, & impia. Subleuatus.) Dicit se in caelum eleuatum, & locutum fuisse cum Deo. Vana nomi.) Nomina idolorum, quae tunc colebant Saraceni, dicentes feminas ab ipsis esse creatas. Qui tunc.) Hoc similiter. Ascheare.) Nomen gentis alicuius, quam fingit, fuisse sicut & alias multas, quae etiam nunquam fuerunt.

64 Luna.) Aliquod signum contigerat in luna: quod dicit per se factum. Themuth.) Nota, quoties istas fabulas de Noë, & de Hat, & de Themuth iam iterauit, non habens aliud quid dicat. Camel.) Ecce iterum camelam Themuth, quam occiderant ei nescio qui, qui nolabant ei credere. Psalt.) Cuius psalterij mentionem facit, nescio. Sed puto, quod audierat ab aliquo nominari psalterium, & putat ibi scripta esse, quae nunquam audita sunt.

65 Hermodactyli fructus sunt palmarum. Hominem de Celcal.) Nota sepe repetitam fatuitatem de angelis. Omnis res mund.) Quam insane loquitur sicut diabolico spiritu agitatus. Ignem clariss.) Nota quam stulte dicat ignem clariss. atq; fumosum. Paradis.) De paradiso sua, nota plurima.

66 Paradis.) Nota, quod huiusmodi paradysum semper describit & promittit. Diligunt enim Saraceni talia delectamenta, esse scilicet semper in hortis inter arbores atq; aquas, habere secum pulchras mulieres, comedere deliciose, luxuriari, & concumbere indefinenter.

67 Scitote uitam huius.) Nota bonum dictum. Nullum animal.) Hic loquitur de praesentia. Christo.) De Christo & euangelio.

68 & 69 Vana, mendax, & impia.

70 Christum.) De Christo, quod praenunciauerit Machumetum, & ipsius nomen expresserit. Christus Iesus.) Iterum de Christo.

71 Vanissima & impia.

72 Diabolica.

73 Mulierib.) Nota, quanta est ei compassio circa mulieres.

74 Hic facit se increpari quasi a Deo, quare aliquid de suis uxoribus suspicientur: cum sint ipse bona, & non sit opus eis aliquid prohibere. Iuraura.) Quae iuramenta coegerat eas facere, quod Dei fidem seruarent. Insuff.) Nota quod sepe repetit de insufflatione anime beatæ Mariæ, & quid intelligat

ex precedentibus & subsequentibus, diligens lector inquirat.

75 Calam.) Nota fatuum iuramentum. Iterum crebro.) Et tu pessime, qui non cessas stultissima iuramenta facere, de illis es. Alius.) Aduerte lector, quod alius genitiuus in hoc opere pro alterius quasi semper ponitur.

80 Vanissima. Quinquaginta an.) Nota fatuitatem de amnis, &c. Mulieres prop.) Aduerte hic pessimum ribaldum, in facto libidinosum cum uxoris proprijs.

81 Diabolica.

82 Vanitatis & insanie plena. Fraudetur.) id est, scindetur.

83 Mendax, ut supra. Per diem.) Iuramenta fatua, quae Deo adscribit.

84 Mendax & uana. Paradis.) De paradiso sua.

87 Per angul.) Nota sepe stultissima iuramenta, quae Deo attribuit.

88 Timentes suffic.) De sua paradiso. Optimaq; remunerat.) Mentiris, quia maior est, quam Christus in Euangelio promissit. Angeli.) Prosequitur suam fatuitatem de angelis, quos de igne creatos asserit, & mortuos, & tandem resurrecturos.

89 Paradis.) De paradiso sua.

90 Aliorum autem facies.) De paradiso sua.

Illos castig.) Cur ergo praecipis, ut gladio ad tuam legem conuertantur homines? Et si non coactor sed doctor es, cur non rationibus ut homo, sed potentia ut bestiae & animalia bruta homines subijcis? Sed ut mendax ubiq; tibi met ipsi contrarius existis.

107 Noctem alchideram uocat, in qua dicebat super se uenisse angelos, & attulisse Alcoran.

108 Librorum ho.) Librorum homines & legibus subditos, Christianos uocat & iudeos. Maxime autem de Christianis uult dicere, quod ante suum aduentum dissensiones habuerint, & nihil sciuerint: sed ipse attulerit bonam legem, & legerit eis libros benedictos. Deo particip. adiung.) Christianos hic maxime notat, putans infelices, quod tres deos credant.

115 Nunquid.) Hic tangit aliquam fabulam inauditam, ut uideatur dicere mirabilia.

116 Homines Corasc uocabantur, de quorum progenie ipse erat.

121 Amilcaf.) Iste aliquis erat inimicus eius.

122 Deum unum.) Nota impietatem, quam nec in sine tacere potest.

